

Tezhip Sanatının Kullanım Alanları. El yazması kitapların zahriye, serlevha, unvan sayfası, sûre başı, bahir başı, hâtıme bölümleri; hüsn-i hat levhalarının, murakka'ların durak, koltuk, satır arası, iç ve dış pervaz bezeme sahaları, yazının içinde veya dışında kalan zemin boşlukları; kitap kabı bezemeleri ve minyatürlerin ayrıntılarındaki zeminler tezhip sanatının değişik teknik ve üslûplarıyla bezenmiştir. İslâm medeniyetinde Kur'ân-ı Kerim'e gösterilen saygının sonucu hattın yanı sıra onu en güzel şekilde bezeme isteği ve heyecanı tezhip sanatının ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Erken dönemde yazılan mushafalarda müslümanlar vahyin dışında hiçbir işaret ve söze yer verilmemesine büyük özen göstermiştir. Fakat zamanla sûre başlarına sûre adının yazılması ve bezenmesi, âyet sonlarına işaret konması, mushafın cüz, hizip ve aşılara ayrılarak altınla bezenmesi hoş karşılanmıştır. Yazma kitap ve mushafalarda XIII. yüzyıldan itibaren gelişmeye başlayan tezhip sanatı Timurîler, Safevîler ve Osmanlılar zamanında en güzel örneklerini vermiştir.

Zahriye tezhibi. Zahriye, yazma kitaplarda esas metnin başladığı sayfanın arkasındaki sayfa veya sayfalar için kullanılan bir terimdir. Bu sayfalar boş bırakıldığı gibi tezhip de işlenebilir. Zahriye tezhibinin madalyon ve mekik şeklinde olanlarının içine yahut dışına bir âyet veya kime ait olduğunu, kimin için yazıldığını belirten ve temellük kitâbesi denilen bir cümle yerleştirilmiştir. Kitap sahiplerinin imzaları veya mühürleri de bu sayfada yer alır. Selçuklular'da, mushaf haric zahriyelerde eğer kitap mevki sahibi birine aitse onun özel kütüphanesinde bulunduğunu belirtmek unvanı yazılırdı. Ancak zahriyede, mushafalara ve değerli yazmalara mahsus bu yazılı tertibin yerine bütün sayfayı dolduran bezemenin yapıldığı, hatta bunun bazan karşılıklı bir çift sayfa şeklinde düzenlendiği görülür. Zahriye tezhibi müzehhibin bütün hünerini gösterdiği kısımdır. Karşılıklı çift sayfa olduğunda renkler ve kompozisyon birbirinin aynısıdır. Bezeme alanı dikdörtgense tezhibin diğer sayfalarındaki yazı sahasını aşmamasına dikkat edilir. Genellikle el yazması kitapların ilk sayfalarında yer alan zahriye tezhibi, mesnevi gibi aynı cilt içinde bulunan birkaç kitaptan veya bölümden meydana geldiğinde her kitabın veya bölümün başına zahriye tezhibi yapılmıştır (Süleymaniye Ktp., Hâlet Efendi, nr. 174). Mushafalarda IV. (X.) yüzyıldan itibaren görülmeye başlanan zahriye tezhibi XI. (XVII.) yüzyıldan

sonraki örneklerinde eski inceliğini kaybetmiştir. Devirlere göre farklı üslûplarda ve kitapların boyuna uygun biçimde farklı şekillerde uygulanmıştır. Zahriye bezemelerinin dikdörtgen madalyon beyzî, mekik kare şeklinde örnekleri vardır.

Serlevha (Dibâce) / Unvan sayfası tezhibi. El yazması kitaplarda metnin başladığı tezhipli sayfadır. Zahriyeden sonra en gösterişli bezemenin bulunduğu ve yazılı alanın sınırlı tutulduğu, karşılıklı gelen iki sayfaya serlevha / dibâce adı verilir. Tezhipli kısım, metnin başladığı ilk sayfada ve sadece yazı sahasının üzerinde yer alıyorsa bu sayfaya unvan sayfası adı verilir (bk. SERLEVHA). **Bölüm başı tezhibi** (ara başlık, bahir başı, fasıl başı, sûre başı). El yazması kitaplarda fasıl veya bahir adı verilen her bölümün başında bulunan, mushafalarda ise her sûrenin başladığı yeri gösteren tezhipli sahalardır. Mushafaların bu kısımlarında sûrelerin isimleri, nâzil oldukları yer, âyet sayısı ve kaçınıcı sûre olduğu yazılıdır. Sûre başı tezhiplerinin en erken örneklerinde yazı alanı cetvelsiz, bezeme sûrenin üst tarafında yatay dikdörtgen şeklindedir. III-IV. (IX-X.) yüzyıl sûre başı tezhipleri daha sade, hendesî desenli, enli veya dar şeritlerle yapılmıştır. Sûre başının bezemesiz, sadece altınla yazılarak uygulandığı örneklerde yazı sahası dışına sûre başını işaret eden daire veya armudî bezemelerin (sûre başı gülü) yapıldığı görülür. Bu örneklerde de yazı alanları cetvelsizdir. VI. (XII.) yüzyıldan itibaren yazı sahası cetveli örnekler görülmeye başlar. Yeni bir bölümün veya konunun başlangıcındaki bezemeli sahaların yazıldığı dönemin bezeme üslûbu ve renkleriyle tezhip edilmiş geleneği günümüzde de sürmektedir.

Durak tezhibi. Yazma eserlerde hattın âyet ve cümle sonlarında bıraktığı boşluğa yapılan, genellikle rozet biçiminde tezyinî noktaldır. Durak, okunurken kısa bir süre durulması gereken yerleri işaret eder. Zamanımıza kadar gelen ilk mushafalarda durak işareti her beş (hamse) ve on (aşere) âyette bir konmuştur. Harflerin noktalanmasının ardından mushaf üzerinde yapılan ilk çalışmalarda âyet sonlarına nokta konularak âyetlerin başı ve sonu belirlenmiş, sahâbe âyet başlarına üç noktadan başka bir ilâvede bulunmamıştır. III-IV. (IX-X.) yüzyıla ait mushafalarda âyet sonları, tezyinî durak yerine üçgen meydana getiren kırmızı renk veya altınla yapılmış noktalar topluluğu ile gösterilmiştir. Bazı örneklerde durağın içinde sayı yerine "âyet" yazısı bulunur. Tek daire

şeklindeki duraklar erken tarihli örneklerde hem satırın üzerinde hem hizasında işlenmiştir. VII. (XIII.) yüzyıl sonlarından itibaren âyetler arasındaki mesafe açılarak duraklar satır hizasına yerleştirilmiştir. V. (XI.) yüzyıl başına ait Dublin Chester Beatty Kütüphanesi'ndeki bir mushaf (MS, nr. 1431) âyet sonlarına üç nokta ile durak işaretleri konulurken her beş âyette bir damla biçiminde hamse, her on âyette bir daire şeklinde aşere işareti yerleştirilen örnekler de vardır. Hamse ve aşere işaretleri diğer duraklara göre daha büyük yapılmıştır. Zamanla hamse ve aşere durakları da diğer duraklar gibi işlenmiş, hamse ve aşere işaretleri armudî ve rozet şeklinde daha da büyüyerek mushaf gülü adı altında kitabın hâşiye kısmında yer almıştır. VIII. (XIV.) yüzyıla kadar daha sade tezyin edilen duraklar sonraki devirlerde zenginleşmeye başlar. El yazması kitaplar, kırtalar, levhalar gibi nesir şeklinde yazılan bütün eserlerde kullanılan durakların örnekleri en çok görülen çeşitleri helezonî, şeşhâne, pençhâne, mücevher (geçme) ve müzehhep duraklardır.

Satır arası tezhibi. Yazma eserlerde satırlar arasında kalan boşluklara yapılan bezemelerdir. Kıymetli yazma kitaplarda, levhalarda satırların arasındaki boşluklar bezenerek esere zenginlik katılmıştır. Yazı sahası zemininde kirlenme, yırtılma gibi bir hasarın söz konusu olduğu durumlarda bu kısımları gizlemek ve satır arasında gereğinden fazla bırakılan boşlukları gidermek için de yapılır. Bu bezemeler tezhip sanatının farklı teknik, üslûp ve desenleriyle işlenmiştir. Çoğunlukla dandanla sınırlandırılan yazıların etrafındaki sahalara, kâğıt rengi veya sadece altın sürülerek bezemesiz bırakıldığı gibi üç nokta ile doldurulan veya daha çok pembe rengin kullanıldığı, sadece ince çizgilerle kâfes yahut dalga vb. şeklinde taranarak yapılan örnekleri de vardır. Ferman, berat, menşur gibi Dîvân-ı Hümâyün'dan çıkan ve bezemesine gerek duyulan resmî yazılarda satır arası tezhibi yapılmamış, satır araları boş bırakılarak metnin üstünde bulunan tuğranın çevresinde ve zeminde bezemeye yer verilmiştir. Fermanlarda tezhip sahası tuğranın iç bölümlerinde veya etrafında bulunabildiği gibi üst kısmına doğru üçgen şekli meydana getirecek biçimde de olabilir. Ferman vb. devlet yazışmalarını tezhip bakımından diğer yazma eserlerden ayıran en önemli özellik yazılı alanın hiçbir şekilde çerçeve içine alınmayışıdır. Tuğranın bölümleri çoğu zaman tezhibin paftalarını oluşturur

TEZHİP

Koltuk tezhibi,
durak
ve mushaf
gülleri
(Süleymaniye Ktp.,
Sultan
I. Ahmed, nr. 12)

ve farklı renklere boyanarak değişik motiflerle desen işleme imkânı kazandırır. XVI. yüzyıldan itibaren başlayan tuğra bezemesi XVII. yüzyıldan sonra Batı etkisiyle tezyinî vasfını gittikçe yitirmiş, güzelliğini kaybetmiştir. Hz. Muhammed'i tarif ve tasvir eden güzel yazıların belli bir düzene göre levha haline getirilmiş şekli olan hilve-i şerife bezemelerinde satır arası tezhibinin yanı sıra bu tür levhalara has başmakam, göbek, dört halifenin isimleri, âyet ve etek gibi yazı sahaları arasında kalan değişik biçimlerdeki zeminler tezhip edilmiştir.

Koltuk tezhibi. El yazması kitap ve kıtalarda sülüs, muhakkak veya tevki' hattıyla uzun tutulan ilk satırın altına nesih, reyhanî yahut rikâ' hattıyla kısa olarak yazılan satırları aynı hizaya getirmek için iki tarafta kalan dikdörtgen veya kare şeklindeki kısımlara ta'lik hattıyla eğik biçimde yazılmış kıtalarda yazı ile iç pervaz arasında kalan üçgen boşluklara (muska koltuk) yapılan bezemelerdir (bk. KOLTUK TEZHİBİ). **Kenar suyu tezhibi.** Yazma eserlerde yazı sahası dışında kalan sayfa kenarlarına uygulanan ve çerçeve teşkil eden bezemelerdir. Birden fazla yapıldığında iç tarafta olanına ara suyu (iç pervaz), en dışta ve daha geniş olanına kenar suyu (dış pervaz) adı verilir. Erken döneme ait el yazmalarında sayfa kenarları mushaf gülleri dışında bezemesiz bırakılırken daha sonraki dönemlerde çok kıymetli kitapların sayfa kenarları umumiyetle tezhip edilmiştir. Bezemeler sayfalarda yazı sahasının üç kenarını (bazan dört), levhalarda ise dört kenarını kaplar; hâşiyeli sayfalarda bu kısımlardaki yazının arasında kalan boşluklara tezhip yapılır. VIII. (XIV.) yüzyılın sonları ile IX. (XV.) yüzyılın başlarına ait edebî eserlerde eğik satırların arasındaki üçgen boşluklara yaygın biçimde bezeme

yapıldığı görülür. Sayfa kenarlarını bezeme geleneği çeşitli konulardaki yazma eserlerde sonraki devirlerde de sürmüştür.

Mushaf gülleri. Mushaflarda sayfa kenarına yapılan tezyinî madalyonlardır. Yazı sahasının dışındaki sayfa boşluğuna okuyan yahut yazan kişiye kolaylık sağlanması için sûrelerin bölünmesinde hamse, aşere; cüzlerin bölünmesinde hizip, nısıf, cüz; secde edilmesi gereken yerleri işaretlemeye secde ibaresi yazılır. Metinden ayrılabilmesi için renkli veya zer mürekkeple yazılan bu işaretlere madalyon, mekik, damla ve değişik geometrik biçimlerde tezhip yapılırsa mushaf gülü adını alır. Bunların dışında erken devir mushaflarında görülen zahriye, serlevha, sûre başı ve hâtime sayfalarının tezhibine has mushaf gülleri de vardır. Mushaf gülleri dönemin bezeme üslûb ve özelliklerine göre işlenmiştir. Aynı sayfada sayıca birden fazla mushaf gülü olduğunda aynı eksen üzerinde tiğlarla birleştirilmiştir. Mushaf gülleri şöylece sıralanabilir: **1. Hamse gülü.** Sayfanın kenar boşluğuna satırın hizasında her beş âyette bir konan tezyinî madalyonlardır. Önceleri her beş âyetin ardından durak gibi konulan ve duraklara göre daha büyük olan hamse işareti damla biçiminde yapılmış, daha sonra sayfa boşluğuna durakla aynı hizada armudî hamse gülü yerleştirilmiştir. Hamse gülü yerinde bezemesiz yazı ile işaret edilen örnekler olduğu gibi ortasında hamse yazısı bulunan veya yazısız bezemeli hamse gülleri umumiyetle damla şeklinde yapılmakla beraber daire şeklinde de yapılmıştır. **2. Aşere gülü.** Sayfanın kenar boşluğuna satırın hizasında her on âyette bir konan tezyinî madalyonlardır. Her on âyetlik bölümün sonuna "aşr" kelimesinin ilk harfi olan ayın konmuş, böylece bu harf bir aşrın bittiğini ve yeni bir aşrın başla-

dığını gösteren bir işaret olmuştur. Daha sonra ayın harfi yerine bu harfle birlikte tezyinî aşere gülleri kullanılmıştır. IV. (X.) yüzyıldan itibaren görülen daire şeklindeki aşere güllerinin o dönemde her on âyetin sonundaki aşere işaretleriyle beraber tezhip edilmesi VII. (XIII.) yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir. VIII. (XIV.) yüzyıla birlikte öbür duraklara göre daha büyük olan aşere işaretleri diğer duraklar gibi yapılmaya başlanmıştır. Her dönemde daire biçimini koruyan aşere gülleri XI. (XVII.) yüzyıldan itibaren kullanılmayıp zamanla ortadan kalkmıştır. **3. Hizip gülü.** Mushafın otuz cüzünden her birinin dörtte birini göstermek amacıyla bu yerlerin başına konan tezyinî madalyonlardır. VI. (XII.) yüzyılın sonu ile VII. (XIII.) yüzyılın başında mushaf hiziplere ayrılmıştır. Erken dönem mushaflarında da rastlanılan hizip gülleri esas olarak IX. (XV.) yüzyıldan sonraki mushafalarda görülür. Bu yüzyıldaki hizip yerleri bazan gül, bazan yazı ile işaret edildiği gibi armudî veya yatay mekik yahut şemse biçiminde de işlenmiştir. **4. Nısıf gülü.** Mushafın otuz cüzünden her birinin yarısını işaret etmek için bu yerlerin başına konan tezyinî madalyonlardır. Erken dönem mushaflarında nısıf gülü veya yazısı görülmezken IX. (XV.) yüzyılda hem yazı hem gülle nısıf yerleri gösterilmiştir. X. (XVI.) yüzyılda nısıf güllerinin kullanılmasından yavaş yavaş vazgeçilse de sonraki dönemlerde bunlara rastlanmaktadır. Nısıf gülü bezemesi yarım cüzün ifadesi olarak yatay ve dikey eksen üzerinde yarıdan bölünmüş şemse biçimindedir. **5. Cüz gülü.** Mushafın otuzda biri olan cüzlerin her birinin başladığı yeri belli etmek amacıyla yapılan tezyinî madalyonlardır. Erken dönem mushaflarında da rastlanan cüz gülleri, IX. (XV.) yüzyıldan itibaren daire ve sıkça yatay eksen üzerine yerleştirilen şemse biçiminde sayfa boşluklarında yer almıştır. **6. Zahriye gülü.** Kare veya dikdörtgen şeklindeki zahriye sayfası tezhibine bitişik halde sayfa boşluğuna yatay eksen üzerinde yerleştirilen tezyinî madalyonlardır. Erken dönem mushaflarında damla yahut daire şeklindeki bu madalyonlar 1/2 simetridir ve tezhipli sahaya uzun kenarın tam ortasından bağlanmıştır. Aynı kenar üzerine biri altta, diğeri üstte iki adet zahriye gülü yapılmış olanları da vardır. Zahriye gülleri XIV. yüzyıldan sonra çok fazla görülmez. **7. Serlevha gülü.** Serlevha tezhibine bitişik olarak sayfa boşluğuna yapılan tezyinî madalyonlardır. Serlevhanın uzun kenarının ortasına yerleştirilerek yatay eksen üzeri-

Sûre başı
ve mushaf
güllerinin
tezhibi
(Süleymaniye Ktp.,
Sultan I. Ahmed,
nr. 14)

ne daire, yarım daire ya da armudî biçimde işlenmiştir. Serlevha gülleri XIV. yüzyıldan itibaren yavaş yavaş ortadan kalkmıştır. 8. Sûre başı gülü. Mushaflarda sûre başı tezhibine bitişik veya bezemesiz sûre başı yazısı hizasında sayfa kenarında yatay eksen üzerine yerleştirilen tezyinî madalyonlardır. IX. yüzyıldan itibaren zermürekkeple yazılan sûre başlarına yatay eksen üzerinde tutturulmuş halde görülür. Erken dönem mushaflarında damla yahut daire şeklindeki sûre başı gülleri iri ve karmaşık desenlidir. XIV. yüzyıldan sonra ortadan kalkmıştır. 9. Hâtime gülü. Zahriye gülünde olduğu gibi kare veya dikdörtgen şeklindeki hâtime sayfası tezhibine bitişik olarak yatay eksen üzerinde sayfa boşluğuna yerleştirilen tezyinî madalyonlardır. Erken dönem mushaflarında damla yahut daire biçimindeki hâtime gülleri 1/2 simetridir ve tezhipli sahaya uzun kenarın tam ortasından bağlanmıştır. XIV. yüzyıldan sonra terk edilmiştir. 10. Secde gülü. Mushaflarda secde âyetlerinin hizasında sayfanın kenar boşluğuna yapılan tezyinî madalyonlardır. Secde âyeti, Kur'ân-ı Kerim okuyanın veya dinleyenin secde etmesini gerektiren on dört yerde bulunmaktadır. İlk mushaflarda secde işareti yer almaz. VI-VIII. (XII-XIV.) yüzyıllara ait mushaflarda genellikle secde gülüne rastlanmaz, bunlarda secde âyetlerinin yeri değişik renkte mürekkeple yazılarak belli edilmiştir. XV. yüzyıldan itibaren tezyinî secde gülleri mushaftaki yerini almıştır.

Hâtime tezhibi (Ketebe veya ferağ kaydı). El yazması kitaplarda bitiş bölümüne yapılan bezemelerdir. Eserin özeti ve neticesi durumunda olan bu bölüm son sözdür. Mushaflarda Nâs sûresinin devamında hattat bitiş duasıyla birlikte imzasını

içeren ibareyi, kitabın yazılış tarihini, nerede yazıldığını belirtir (ferağ kaydı). Son sayfada bulunan yazı, âyet veya hattatın imzası da olsa (ketebe) bitiş genellikle ya ikizkenar yamuk veya üçgen şeklinde bir yazı sahası içine yazılır. Yazı satırları yanlardan eşit miktarda kısaltılarak bitirilen kenarlarda meydana gelen üçgen veya yamuk alanların içi tezhip edilir. Dikdörtgen ve kare biçiminde yapılan hâtime tezhibi sık görülen örneklerdir; daire ve beyzî olanlarına ise nâdiren rastlanmıştır. Hâtime tezhibinin kitabın zahriye ya da serlevha tezhibi gibi karşılıklı tam sayfa tezhipli örnekleri de yapılmış ve değişik konulardaki el yazması kitaplarda aynı usulde uygulanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

R. Ettinghausen, "Manuscript Illumination", *A Survey of Persian Art* (ed. A. U. Pope - Ph. Ackerman), London-New York 1936, III, 1937-1974; Oleg F. Akimushkin - Anatol A. Ivanov, "The Art of Illumination", *The Arts of the Book in Central Asia: 14th-16th Centuries* (ed. B. Gray), London 1979, s. 48-50; Gülnur Duran, *Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki Türk Mushaflarında 16. Yüzyıl Serlevha Tezhipleri* (yüksek lisans tezi, 1990), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 18-20; *İslâm Kültür Mirasında Hat San'atı* (haz. Uğur Derman), İstanbul 1992, s. 180-203; Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, İstanbul 2003, s. 46-54; a.mlf., "Mushaf", *DİA*, XXXI, 250-254; M. Lings, *Splendours of Qur'an Calligraphy and Illumination*, Liechenstein 2005, s. 38, 100, 120, 166; Lale Uluç, *Türkmen Valiler, Şirazlı Ustalar, Osmanlı Okurları: XVI. Yüzyıl Şiraz Elyazmaları*, İstanbul 2006, s. 371; Uğur Derman, "Ali Emiri Koleksiyonundaki Berat ve Fermanlara Dair", *Ali Emiri Efendi ve Dünyası* (haz. Ekrem Işın), İstanbul 2007, s. 95; a.mlf., "Hat Sanatında Hilve-i Şerifler", *Diyanet İltmî Dergi*, Peygamberimiz Hz. Muhammed (SAV) özel sayısı, Ankara 2000, s. 617-626; Çiçek Derman, "Osmanlı'da Klasik Dönem", *Hat ve Tezhip Sanatı*, Ankara 2009, s. 351; a.mlf., "Tezhip Sanatında Kullanılan Terimler, Tabirler ve Malzeme", a.e., 525-534; a.mlf., "Türk Tezhip Sanatının Asırlar İçinde Değişimi", *Türkler* (nşr. Hasan Celal Güzel v.dğr.), Ankara

2002, XII, 292; Zeren Tanındı, "Başlangıcından Osmanlı'ya Tezhip Sanatı", *Hat ve Tezhip Sanatı*, s. 250, 260; a.mlf., "Kitap ve Tezhibi", *Osmanlı Uygarlığı* (haz. Halil İnalçık - Günşel Renda), İstanbul 2003, II, 882; Mehmet Emin Maşalı, "Mushaf", *DİA*, XXXI, 246-247.

GÜLNUR DURAN

Tezhip Sanatında Üslûplar ve Sanatkârları. Tezhip sanatı Orta Asya'da Uygur Türkleri'yle ortaya çıkmış ve gelişme göstermiştir. Selçuklular'la İran üzerinden Anadolu'ya ulaşan ve burada daha önce yaşamış medeniyetlerin kalıntılarını bulan tezhip sanatı, onu uygulayan sanatçıların bu etkileri kendi millî zevklerine dönüştürmesiyle gelişmesini sürdürmüştür. Bu gelişme ve üslûpların doğuşunda Uzakdoğu ve İran'dan çeşitli aralıklarla gelen tesirler, Memlûk sanatı izleri, Anadolu Beylikleri'nden kalan miras, fethedilen topraklardan gelen yeni zevklerin birleşimiyle XVI. yüzyılda en üst seviyeye ulaşmıştır.

Timurlular Devri Tezhip Üslûbu. Timurlular devri tezhip sanatının deseni ve işçilik bakımından en yüksek seviyede eserlerin görüldüğü bir dönemdir. Kendileri de sanatkar olan Timurlu hükümdarları saray bünyesinde kütüphane ve nakkaşhâne kurarak İslâm kitap sanatlarının gelişmesine imkân sağlamıştır. Herat'ta sarayın destek ve himayesiyle hat, tezhip, minyatür ve cilt sanatlarının en görkemli eserleri ortaya çıkmış, yeni üslûplar oluşmuştur. Bu üslûbun önde gelen sanatkarı müzehhip ve musavvir Hâce Ali Tebrîzî'dir. Eserlerinde hâkim renkler altın ağırlıklı olup bedahşî lâciverdi, kırmızı ve siyah ana renklerdir. Motifler içinde münhaninin ayrı bir yeri vardır. Diğer motiflerle birlikte görülen ve canlı renklerle tonlama yapılarak boyanan motif zengin örnekleriyle ön plandadır. Bu dönem eserlerinde zahriye tezhibinin çoğunlukla daire biçiminde yapıldığı, ara sularının beyaz, yeşil ve mavi renklerde uygulandığı, altın zeminlerde fazla görülmemekle beraber iğne perdahtı yapıldığı ve ekseriya üç nokta ile zeminlerin süslediği görülür. Timurlular devri tezhibinin ikinci altın çağı Hüseyin Baykara dönemidir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde korunan (Hırka-i Saâdet, nr. 4) Herat'ta 1485 yılında hazırlanmış mushaf-ı şerif Herat üslûbunun bütün özelliklerini taşımaktadır. Bu eserde her sayfada tezhip için dörder koltuk alanı bırakılmış ve âharlı zemin üzerinde değişik münhanî motifleri canlı renkleriyle işlenmiştir. Bir serlevhaya ve birbirinden farklı yirmi sekiz sûre başı tezhi-